

Latinsk minimorfologi

FG-2012

ved

St

Indhold

Latinsk minimorfologi	1
Pronominer	2
Substantivernes (navneord) deklination (bøjning).....	2
1 deklination (a-stammer).....	2
2 deklination (o-stammer).....	3
3 deklination (konsonant og i-stammer)	3
4 deklination (u-stammer).....	4
5 deklination (e-stammer).....	4
Adjektivernes deklination.....	5
Adjektivernes komparation (gradbøjning).....	6
Verbernes bøjning:.....	7

Pronominer

Personlige pronominer: *jeg, du, vi, I* og **Possessive pronominer:** *min, din, sin, vores, jeres*

	<i>jeg, mig</i>	<i>du, dig</i>		Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nominativ	<i>ego</i>	<i>tu</i>	<i>Min</i>	<i>meus</i>	<i>mea</i>	<i>meum</i>
Akkusativ	<i>me</i>	<i>te</i>	<i>Din</i>	<i>tuus</i>	<i>tua</i>	<i>tuum</i>
Genitiv	-	-	<i>Sin</i>	<i>suus</i>	<i>sua</i>	<i>suum</i>
Dativ	<i>mihi</i>	<i>tibi</i>				
Ablativ	<i>me</i>	<i>te</i>				
			<i>Vores</i>	<i>noster</i>	<i>nostra</i>	<i>nostrum</i>
			<i>Jeres</i>	<i>vester</i>	<i>vestra</i>	<i>vestrum</i>
	<i>vi, os</i>	<i>i, jer</i>				
Nominativ	<i>nos</i>	<i>vos</i>				
Akkusativ	<i>nos</i>	<i>vos</i>				
Genitiv	-	-				
Dativ	<i>nobis</i>	<i>vobis</i>				
Ablativ	<i>nobis</i>	<i>vobis</i>				

Om de øvrige pronominer se under latinsk on-line morfologi på www.almensprogforstaaelse.dk

Substantivernes (navneord) deklination (bøjning).

På latin bøjes substantiver i 5 forskellige deklinationer og i 5 kasus (2 bøj i 6 kasus). Herunder kan du se paradigmer (bøjningsmønstre) for de 5 forskellige deklinationer.

1 deklination (a-stammer)

Singularis	<i>en ø</i>
Nominativ	<i>insula</i>
Akkusativ	<i>insulam</i>
Genitiv	<i>insulae</i>
Dativ	<i>insulae</i>
Ablativ	<i>insula</i>
Pluralis	
Nominativ	<i>insulae</i>
Akkusativ	<i>insulas</i>
Genitiv	<i>insularum</i>
Dativ	<i>insulis</i>
Ablativ	<i>insulis</i>

Latinsk minimorfologi, side 3 af 8

Ordene efter første deklination er **femininum** med undtagelse af ord der betegner mandlige personer, fx *poeta* (digter)

2 deklination (o-stammer)

Singularis	Maskulinum	<i>herre</i>	Maskulinum	<i>mark</i>	Maskulinum	<i>dreng</i>	Neutrum	<i>tegn</i>
Nominativ		dominus		ager		puer		signum
Vokativ		domine						
Akkusativ		dominum		agrum		puerum		signum
Genitiv		domini		agri		pueri		signi
Dativ		domino		agro		puero		signo
Ablativ		domino		agro		puero		signo
Pluralis								
Nominativ		domini		agri		pueri		signa
Akkusativ		dominos		agros		pueros		signa
Genitiv		dominorum		agrorum		puerorum		signorum
Dativ		dominis		agris		pueris		signis
Ablativ		dominis		agris		pueris		signis

Ordene i 2. deklination er i reglen **maskulinum**. Dem, der ender på -um i nominativ er **neutrum**.

3 deklination (konsonant og i-stammer)

	Konsonant stammer			I-stammer	
	Fem.	Fem.	Mask	Mask	Neutrum
Singularis	<i>stemme</i>	<i>by</i>	<i>(sam)tale</i>	<i>ffjende</i>	<i>hav</i>
Nominativ	vox	civitas	sermo	hostis	mare
Akkusativ	vocem	civitatem	sermonem	hostem	mare
Genitiv	vocis	civitatis	sermonis	hostis	maris
Dativ	voci	civitati	sermoni	hosti	mari
Ablativ	voce	civitate	sermone	hoste	mari
Pluralis					
Nominativ	voces	civitates	sermones	hostes	maria
Akkusativ	voces	civitates	sermones	hostes	maria
Genitiv	vocum	civitatum	sermonum	hostium	marium
Dativ	vocibus	civitatus	sermonibus	hostibus	maribus
Ablativ	vocibus	civitatus	sermonibus	hostibus	maribus

Ord efter 3 konjugation kan være alle køn. Der er dog en række regler.

Ord der ender på x (cis, gis), as (atis), us(utis), do(inis), go(inis), io (ionis) og i-stammer er i reglen **femininum**

4 deklination (u-stammer)

	maskulinum	neutrum
Singularis	<i>løb</i>	<i>horn</i>
Nominativ	cursus	cornu
Akkusativ	cursum	cornu
Genitiv	cursus	cornus
Dativ	curtui	cornui
Ablativ	cursu	cornu

Pluralis		
Nominativ	cursus	cornua
Akkusativ	cursus	cornua
Genitiv	cursuum	cornuum
Dativ	curtibus	cornibus
Ablativ	curtibus	cornibus

Ord efter 4 deklination er **maskulinum** el. **neutrum**

5 deklination (e-stammer)

Singularis	<i>ting</i>
Nominativ	res
Akkusativ	rem
Genitiv	rei
Dativ	rei
Ablativ	re

Pluralis	
Nominativ	res
Akkusativ	res
Genitiv	rerum
Dativ	rebus
Ablativ	rebus

Ord efter 5 deklination er **femininum**

Adjektivernes deklination

På latin bøjes adjektiverne efter 2 forskellige bøjninger: 1-2 bøj og 3 bøj. 1-2 deklination bøjes som substantiver efter henholdsvis 1 dekl. (fem.) eller 2 dekl. (mask. og neutrum)

Adjektivernes 1-2 deklination

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nominativ	magnus	magna	magnum
Vokativ	magne		
Akkusativ	magnum	magnam	magnum
Genitiv	magni	magnae	magni
Dativ	magno	magnae	magno
Ablativ	magno	magna	magno
Nominativ	magni	magnae	magna
Akkusativ	magnos	magnas	magna
Genitiv	magnorum	magnarum	magnorum
Dativ	magnis	magnis	magnis
Ablativ	magnis	magnis	magnis

Nogle adjektiver ender i grundformen ikke på -us

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nominativ	niger	nigra	nigrum
Akkusativ	nigrum	nigram	nigrum
Genitiv	nigri	nigrae	nigri
Dativ	nigro	nigrae	nigro
Ablativ	nigro	nigra	nigro
Nominativ	nigri	nigrae	nigra
Akkusativ	nigros	nigras	nigra
Genitiv	nigrorum	nigrarum	nigrorum
Dativ	nigris	nigris	nigris
Ablativ	nigris	nigris	nigris

Adjektivernes 3 deklination

Bemærk at adjektiver efter 3 dekl. er i-stammer

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nominativ	acer	acris	acre
Akkusativ	acrem	acrem	acre
Genitiv	acris	acris	acris
Dativ	acri	acri	acri
Ablativ	acri	acri	acri

Nominativ	acres	acres	acria
Akkusativ	acres	acres	acria
Genitiv	acrium	acrium	acrium
Dativ	acribus	acribus	acribus
Ablativ	acribus	acribus	acribus

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nominativ	prudens	prudens	prudens
Akkusativ	prudentem	prudentem	prudens
Genitiv	prudentis	prudentis	prudentis
Dativ	prudenti	prudenti	prudenti
Ablativ	prudenti	prudenti	prudenti

Nominativ	prudentes	prudentes	prudentia
Akkusativ	prudentes	prudentes	prudentia
Genitiv	prudentium	prudentium	prudentium
Dativ	prudentibus	prudentibus	prudentibus
Ablativ	prudentibus	prudentibus	prudentibus

Adjektivernes komparation (gradbøjning)

1-2 bøj:

Adjektiver efter 1-2 og 3 deklination gradbøjes på følgende måde:

Komparativ: Du tager adjektivet (fx. justus), sætter det i genitiv (justi), fjerner endelsen (just-) og tilføjer -ior (justior)

Superlativ: Du tager adjektivet (fx. gravis), sætter det i genitiv (gravis), fjerner endelsen (grav-) og tilføjer -issimus (gravissimus)

	positiv	komparativ	superlativ
	ordets grundform	sæt ordet i genitiv og tilføj -ior	sæt ordet i genitiv og tilføj -issimus
1-2 dekl.	justus (gen= justi)	justior	justissimus
3 dekl.	gravis (gen. = gravis)	gravior	gravissimus

Komparativer bøjes som substantiver efter 3 bøj (kons- bøj.): Bemærk: Neutrum singularis, nom. og akk: ender på -ius

Superlativer bøjes som adjektiver efter 1-2 bøj.

Verbernes bøjning:

De fire konjugationer:

Der er på latin 4 forskellige verbalbøjninger (konjugationer): A-st, e-st, kons-+ j-st, i-st

Herunder finder du en superkort gennemgang af verbernes bøjning. Personendelser er mærket med fed, tidsmærker med kursiv.

Personendelser i aktiv	Personendelser i passiv	Personendelser i perf. Aktiv	Personendelser i imperativ aktiv	Personendelser i imperativ passiv
1 -o/m	1 -(o)r	1 -i	-	-
2 -s	2 -ris	2 -isti	stamme	stamme +re
3 -t	3 -tur	3 -it	-	-
1 -mus	1 -mur	1 -imus	-	-
2 -tis	2 -mini	2 -istis	stamme +te	stamme +mini
3 -nt	3 -ntur	3 -erunt	-	-

Med præsensstammen dannes: præsens, imperfektum, futurum (aktiv og passiv)				
	1	2	3	4
Præsens indikativ	a (a+o=o)	e	kons.o/ i, u før n	o/i iu før n
Imperfektum Indikativ	<i>ba (m)</i>	<i>ba (m)</i>	<i>ba (m)</i>	<i>ba (m)</i>
Futurum Indikativ	<i>b +o/i/u u før n</i>	<i>b+o/i/u u før n</i>	<i>e, lps a</i>	<i>e , lps a</i>

Præsens Konjunktiv	<i>e (m) a+e=e</i>	<i>a (m)</i>	<i>a (m)</i>	<i>a(m)</i>
Imperfektum Konjunktiv	infinitiv (m)	infinitiv (m)	infinitiv (m)	infinitiv (m)
Med perfektumstammen dannes: perfektum, plusq, perf. fut. ex. (aktiv)				
	1	2	3	4
Perfektum Indikativ	perf. end,	perf. end,	perf. end,	perf. end,
Plusq, perf. Indikativ	<i>era (m)</i>	<i>era (m)</i>	<i>era (m)</i>	<i>era (m)</i>
Futurum ex. Indikativ	<i>er + i, lps= o</i>	<i>er + i, lps= o</i>	<i>er + i, lps= o</i>	<i>er + i, lps= o</i>
Perfektum Konjunktiv	<i>eri (m)</i>	<i>eri (m)</i>	<i>eri (m)</i>	<i>eri (m)</i>
Plusq, perf. Konjunktiv	<i>isse (m)</i>	<i>isse (m)</i>	<i>isse (m)</i>	<i>isse (m)</i>
Af supinum stammen dannes perfektum, plusq. perf., fut. ex (passiv)				
Bemærk; De perfektiviske tider er altid delt i 2, perf. participium + sum				
	1	2	3	4
Perfektum Indikativ	us/a/ um etc. <i>sum, es...</i>	us/a/ um etc. <i>sum, es...</i>	us/a/ um etc. <i>sum, es...</i>	us/a/ um etc. <i>sum, es...</i>
Plusq, perf. Indikativ	us/a/ um etc. <i>eram, eras..</i>	us/a/ um etc. <i>eram, eras..</i>	us/a/ um etc. <i>eram, eras..</i>	us/a/ um etc. <i>eram, eras..</i>
Futurum ex. Indikativ	us/a/ um etc. <i>ero, eris...</i>	us/a/ um etc. <i>ero, eris...</i>	us/a/ um etc. <i>ero, eris...</i>	us/a/ um etc. <i>ero, eris...</i>
Perfektum Konjunktiv	us/a/ um etc. <i>sim, sis...</i>	us/a/ um etc. <i>sim, sis...</i>	us/a/ um etc. <i>sim, sis...</i>	us/a/ um etc. <i>sim, sis...</i>
Plusq, perf. Konjunktiv	us/a/ um etc. <i>essem, esses...</i>	us/a/ um etc. <i>essem, esses...</i>	us/a/ um etc. <i>essem, esses...</i>	us/a/ um etc. <i>essem, esses...</i>